

Ohjeet Helsingin hiippakunnan seurakunnille 19.3.2020

Ohjeita päivitetty Kirkkohallituksen antaman väliaikaisen ohjeistuksen mukaisesti hallinnon osalta 24.3.2020

Ohjeita päivitetty kolehdin keräämisen osalta 20.3.2020

Kirkolla on tärkeä tehtävä poikkeusoloissa

Kirkko ei koskaan sulkeudu, seurakunnat eivät lakkaa olemasta. Toimintaa pitää mukauttaa, kaventaa ja soveltaa viranomaismääräysten mukaiseksi, mutta samalla on tärkeää muistaa, että kirkolla on nimenomainen tehtävä henkisen kriisinkestävyuden vahvistamisessa. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikkina aikoina ja missä tahansa tilanteessa kirkko huolehtii hämmentyneistä, pelokkaista, heikoista ja hauraista – niistä, jotka erityisesti tukea tarvitsevat. Vastaavasti kaikissa tilanteissa kirkko huolehtii hautaan siunaamisesta ja muista kirkollisista toimituksista sekä tarjoaa mahdollisuuden rukoukseen ja sielunhoitoon. Jumalanpalveluksia vietetään paikallisesti myös poikkeusoloissa.

Kriisiviestintä

Kriisiviestintätilanteessa on tärkeää, että seurakunnan työntekijät keskustelevat kysymyksistä aina oman esimiehensä kanssa. Kirkkoherra johtaa seurakunnassa kriisiviestintää sekä seurakunnan toimia poikkeusoloissa. Epäselvissä tilanteissa kirkkoherra voi pyytää tuomiokapitulin apua.

Kapitulin yhteyshenkilöt ovat:

Valmiuspäällikkö Satu Huttunen, p. 040 551 5851

Varavalmiuspäällikkö Reijo Liimatainen, p. 040 503 5876

Lakimiesasessori Ritva Saario, p. 040 728 4672

Notaari Aappo Laitinen, p. 040 825 2596

Kirkolliset toimitukset

Kaste

Turvataan, että yksikään kaste ei jää vallitsevan poikkeustilanteen takia toteutumatta. Kun kasteajankohtaa perheen kanssa yhteisellä sopimuksella siirretään, huolehditaan erityisesti, että yhteys perheeseen säilyy ja tehdään kasteen toteutuminen tulevaisuudessa perheelle mahdollisimman helpoksi.

Kastetta korvaavien erilaisten rukoushetkien aktiivinen tarjoaminen tai sellaisten kehittäminen ei edelleenkään ole suositeltava käytäntö. Jos kaste joudutaan järjestämään toivottua pienempänä tilaisuutena, voi pappi osallistua myöhemmin järjestettävään perhejuhlaan pastoraalisen harkintansa mukaisella tavalla. Paikallisesti päätökset tekee kirkkoherra.

Vihkiminen

Jos vihkiminen, avioliiton siunaaminen tai muu kirkollinen toimitus joudutaan toimittamaan toivottua pienemmällä vierasmäärällä, voi pappi osallistua myöhemmin järjestettävään perhejuhlaan pastoraalisen harkintansa mukaisella tavalla.

Hautaus: Piispojen ohje 18.3.2020

Kirkollisiin toimituksiin annettu kymmenen osallistujan enimmäismäärä on herättänyt paljon kysymyksiä. Erityisesti se on noussut esiin hautaan siunaamisten osalta. Tämä on ymmärrettävää, koska läheisen kuolema ja hautaan siunaaminen koskettavat surevia syvästi.

Osallistujarajoituksesta syntyi hämmennystä pitkälti siitä syystä, että valtion viranomaiset tulkitsivat kymmenen osallistujan rajaa 17.3. keskenään jossain määrin eri tavoin. Epäselvyyttä oli siitä, sovelletaanko kirkollisiin toimituksiin tartuntatautilakia vai kokoontumislakia ja mitä tästä poikkeusoloissa seuraa.

Asiaa on piispojen pyynnöstä käsitelty ministeriöiden kesken. Vallitsevaksi käsitykseksi on muodostunut, että kirkolla on asiassa mahdollisuus tehdä tarkoituksenmukaisuusharkintaa, kunhan peruslinja pienestä tilaisuudesta säilyy.

Tällä perusteella piispat tarkentavat 16.3. seurakunnille antamaansa ohjetta. Hautaan siunaamisissa voivat pastoraalisista syistä olla läsnä vainajan kaikkein lähimmät omaiset, vaikka tämä ylittäisikin annetun 10 henkilön rajan. Muilta osin piispojen aiempi linjaus jumalanpalveluksista ja kirkollisista toimituksista on edelleen voimassa.

Yleislinjana on edelleen enintään 10 hengen tilaisuus

Yleisenä rajana pysyy edelleen rajoitus kymmeneen osanottajaan. Tämän peruste on vakava tartuntatautilinjanne ja pyrkimys hillitä koronaviruksen leviämistä, mikä voi olla vaarallinen erityisesti vanhuksille ja riskiryhmiin kuuluville. Piispat toivovat kaikkien ymmärrystä tälle tosiasialle.

Jos hautaan siunaamisesta muodostuu lähiomaisten siihen osallistuessa yli 10 hengen tilaisuus, tulee kaikin käytettävissä olevin keinoin pyrkiä välttämään tartuntariskiä esimerkiksi niin, että osallistujat ovat siunauskappelissa tai haudalla riittävän etäällä toisistaan. Luonnollisesti on selvää, ettei vähänkään hengitystieoireita saaneen henkilön tule osallistua siunaustilaisuuteen.

Muiden kirkollisten toimitusten osalta kukin piispa antaa hiippakunnassaan tarvittaessa yksittäistapauksissa ohjeita tässä kerrotun peruslinjan mukaisesti.

Kirkkojen aukiolo

Seurakuntia ohjeistetaan pitämään kirkkojen ovia auki. On tärkeä antaa mahdollisuus hiljentyä tai saada keskusteluapua. Kussakin seurakunnassa on paras paikallisymmärrys käytännön toteutukseen. Poikkeusolojen määräyksiä tulee noudattaa. Kirkossa etäisyyttä on oltava reilusti ja tilojen puhtaudesta on pidettävä erityistä huolta. Nämä näkökohdat suosittavat työntekijän tai vapaaehtoisen vastuuhenkilön paikallaoloa kirkon aukiolon aikana. Erityistä tarkkuutta on osoitettava ohjeistuksessa kirkon ovella esimerkiksi etäisyyksien suhteen (kirkossa vierailijoiden on syytä olla siten, että etäisyys toiseen ihmiseen on noin 2 metriä joka suuntaan).

Kirkon mahdollisesta aukiolosta päättää jokainen seurakunta itse ja vapaasti, siinä ei ole kyse laissa mainitun yleisötilaisuuden järjestämisestä, vaan keskustelu- ja hiljentymismahdollisuuden tarjoamisesta. Seurakunta voi itse myös päättää, mikä seurakunnan kirkoista on paras tähän tarkoitukseen ja kuinka siitä on syytä viestiä ja kertoa.

Jumalanpalvelusten striimaus

Jumalanpalvelukset ja kirkolliset toimitukset ovat kirkon hengellisen elämän sydän ja kuuluvat seurakunnan lakisääteisiin tehtäviin:

”Piispat ovat yhdessä sopineet, että jumalanpalvelukset pidetään sanajumalanpalveluksina jokaisessa seurakunnassa siten, että paikalla ovat vain jumalanpalveluksen toimittajat. Jumalanpalvelukset striimataan ja lähetetään internetissä kussakin seurakunnassa käytettävissä olevin keinoin. Jumalanpalvelusten seurakunta muodostuu etäyhteyksin niihin osallistuvista.”

- Jumalanpalvelus tulee toimittaa jokaisessa seurakunnassa. Tämä oli tietoinen linjaus, joka perustuu kirkkolakiin, jatkuvan rukouksen hengelliseen symbolimerkitykseen ja evankeliumin lupaukseen: ”Missä kaksi tai kolme on koolla minun nimissäni, siellä minä olen heidän keskellä” (Matt. 18:20),
- Striimaus toimitetaan **omien mahdollisuuksien ja voimavarojen mukaisesti**. Paikallisesti päätökset toimintatavoista tekee kirkkoherra. Ohjeita striimaukseen löytyy nettiosoitteesta: <https://evl.fi/plus/kirkon-aviestinta/striimaus-ja-av-sisallot>
- Paikallisissa käytännöissä on syytä huomioida, että seurakuntalaisten antama lupa nimen lukemiseen esirukouksen yhteydessä ei sellaisenaan kata tallenteita.
- Viestinnässä tulee käyttää resursseja siihen, että jumalanpalvelusten striimit ovat seurakuntalaisten helposti löydettävissä, esimerkiksi kertomalla suoraan hoivakoteihin, minkä linkin kautta jumalanpalvelusta voi seurata
- Kirkkohallituksesta tulleen ohjeistuksen mukaan kolehtia ei voida kerätä etänä.
- Mikäli tällä aikataululla seurakunnassa ei ehditä toteuttaa minkäänlaista striimausta, on silti tärkeää järjestää jumalanpalvelus
- Kolehdeista

- Poikkeusoloissa jumalanpalvelukset järjestetään ilman läsnäolevaa seurakuntaa. Paikalla ei siis ole ketään, joilta kolehti voitaisiin kerätä. Rahankeräyslain mukaan kolehdin keräämisen ja mahdollisen sähköisellä välineellä tehdyn kolehtilahjoituksen on tapahduttava seurakunnallisen tilaisuuden aikana ja siihen voivat osallistua vain paikalla olevat. Kirkkokolehteja ei voida kerätä netin välityksellä tilaisuutta seuraavilta. Vallitsevissa poikkeusoloissa emme siis kerää kolehteja tai esitä kolehtivetoomuksia.
- Kehotus osallistua rahankeräykseen
 - Aiemmasta ohjeesta poiketen Kirkkohallitus toteaa, että poikkeusoloissa striimattavissa jumalanpalveluksissa on mahdollista ja suositeltavaa tarjota seurakuntalaisille mahdollisuutta osallistua yhteistyöjärjestöjemme rahankeräyksiin. Tämä edellyttää järjestöltä voimassaolevaa rahankeräyslupaa. Kyse ei ole kolehdista, mutta seurakuntien on syytä kehotuksissaan noudattaa kolehtisuunnitelmaa. Mikäli suunnitelmassa on kohteita, joilla ei ole keräyslupaa, kehotus on jätettävä antamatta tai kohdistettava toisaalle. Vastuu keräyslupan tarkastamisesta on seurakunnalla. Poliisihallitus on antanut poikkeusoloihin seuraavan tulkinnan koskien kehotusta osallistua rahankeräykseen: Mikäli jumalanpalveluksessa viitataan ainoastaan mahdollisuuteen lahjoittaa suoraan järjestön rahankeräystilille esimerkiksi järjestön nettisivujen kautta, rahankeräyksen lupanumeroa ei ole välttämätöntä ilmoittaa. Mikäli striimauksessa mainitaan tilinumero tai muu yksilöity maksumahdollisuus on aina ilmoitettava myös: 1) rahankeräyksen järjestäjä, 2) keräyksellä kerättävien varojen käyttötarkoitus sekä 3) lupanumero tai pienkeräysnumero. Nämä tiedot on oltava näkyvillä myös seurakunnan kotisivuilla, mikäli lahjoitusmahdollisuutta tarjotaan siellä.

Jumalanpalveluksen viettäminen paikallisesti ei ole ensisijaisesti kokousta, toimintaa tai viestintää. Se on myös ja erityisesti Jumalan asettaman pyhäpäivän juhlaa, sakramentaalista maailman pyhittämistä, jossa Jumala itse on läsnä ja puhuu meille ja jossa paikalliset rukoukset tuodaan Hänen eteensä.

Pääsiäisen vietto

Pääsiäinen on kristittyjen tärkein juhla. Luterilaisille kiirastorstain viettoon liittyy ehtoollinen, siksi sen viettämiseen liittyvät rajoitukset ovat iso ja periaatteellinen kysymys. Kiirastorstaina ja pääsiäisen palveluksissa voidaan toimittaa ehtoollinen ja paikalla olevat toimittajat (enintään 10 henkilöä) jakavat ehtoollisen toisilleen. Kirkkoherran harkinnan mukaan tätä mallia voidaan käyttää myös joissain muissa kevään pyhäpäivien jumalanpalveluksissa, jotka kuitenkin lähtökohtaisesti vietetään sanajumalanpalveluksina.

Yksityinen ehtoollinen

Jos joku on kuolemanvaarassa tai muuten hätätilanteessa ja hän haluaa ehtoollista, seurakunnasta se pyydettyä toimitetaan. Tarvittaessa konsultoidaan terveystieteellisiä asiantuntijoita siitä, kuinka tällainen ehtoollinen voidaan toimittaa siten, ettei papin eikä seurakuntalaisen terveys vaarannu. Seurakunnasta on kuitenkin kaikissa tilanteissa onnistuttava toimittamaan ehtoollinen kuolemanvaarassa olevalle.

Diakoninen auttaminen ja ruoanjakelun toteutus

Kirkon keskusteluavusta, vapaaehtoistoiminnasta, taloudellisesta ja aineellisesta avustamisesta sekä vastaanotto toiminnan käytännöistä, valmiuslain vaikutuksista seurakunnissa työskenteleville terveydenhuollon ammattihenkilöille, digitaalisuudesta diakoniassa, harjoitteluista ja kotikäynneistä poikkeusolojen aikana on laadittu ohjeet.

Löydät ne Sakastista: <https://sakasti.fi/kriisit-ja-varautuminen/nain-varaudut/koronavirus/>

Ruoanjakelun toteuttamisessa on käytettävä paikallista harkintaa sekä löydettävä keinoja sen toteuttamiseen esimerkiksi jakamalla ruokakasseja ulko-ovien taakse tai ilmoittamalla paikan, mistä ruokakassin voi noutaa.

Tässäkin asiassa on syytä tehdä yhteistyötä kaupungin ja kunnan kanssa, pohtia kuinka yhdessä kirkko voi tukea alueen ihmisiä ja myös työtä tekeviä viranomaisia.

Kesän rippikoulut

Lähtökohtaisesti kesän intensiivijaksot pyritään toteuttamaan suunnitellusti. Mikäli tulevat viikot ja hallituksen linjaukset vaativat toisenlaisia toimenpiteitä, niihin reagoidaan nopeasti. On helpompaa perua kesän intensiivijaksoja lyhyelläkin varoajalla kuin perua niitä nyt ja sitten yrittää käynnistää niitä myöhemmin uudelleen.

Mikäli kesän intensiivijaksoja joudutaan perumaan, mietimme yhdessä hiippakuntien ja kirkkohallituksen kanssa suosituksia/ohjeistuksia ja vaihtoehtoja kesän intensiivijaksojen toteuttamisille.

Sijaisuudet

Poikkeustilanteessa on tärkeää, että sijaisjärjestelyt käydään läpi paikallisesti. Työpaikoilla on syytä varautua mahdollisiin koronaviruksen laajamittaisen leviämisen vaikutuksiin työn järjestämisessä ja työvoiman käytössä. Mikäli avainhenkilö sairastuu, on olennaista, että salasanat, avaimet jne. ovat tarvittavien henkilöiden käytössä. Toiminnan jatkuvuus tulee turvata kaikissa oloissa.

Jokaisella henkilöllä tulee olla järjestyksessä useampi sijainen, siten, että toiminta ei katkea missään olosuhteissa. Sijaisjärjestelyihin on hyvä varautua rovastikuntatasolla. Siitä vastaa lääninrovasti yhdessä alueen kirkkoherrojen kanssa.

70 vuotta täyttäneet papit kuuluvat riskiryhmään. Tästä syystä heitä ei ole syytä kutsua toimittamaan kirkollisia toimituksia.

Työkuvien muutokset

Työnantaja voi työnjohto- ja valvontaoikeutensa perusteella määrätä paikasta, jossa työ- ja virkatehtävät suoritetaan, ellei työsopimuksessa ole rajoitettu tätä työnantajan oikeutta. Työnantaja voi myös yksipuolisesti tehdä töiden asianmukaisen järjestelyn kannalta tarpeellisia muutoksia tehtäviin sekä järjestellä työtehtäviä ja työaikoja siten, että työt tulevat tehdyksi myös muuttuneissa olosuhteissa.

Muuttuneessa tilanteessa on tarpeen arvioida, mihin poikkeusoloissa seurakuntien työntekijöitä erityisestä tarvitaan.

Lomauttamisen tulee tässä kriisitilanteessa olla seurakunnissa äärimmäinen vaihtoehto. Näin kannamme myös kokonaisuhteiskunnassa vastuuta kriisin seurauksista. Sen toisena puolena työntekijöillä pitää olla erittäin joustava asenne kaikkeen mahdolliseen kirkkoherran tai esimiehen osoittamaan työhön ammattinimikkeistä ja työnkuvista huolimatta.

Tarkempia tietoja työmarkkinalaitoksen sivuilta: <https://evl.fi/kirkkontyomarkkinalaitos/tyonantajan-tyokaluja/ohjeita-tyonantajalle/koronavirus>

Hallinto

Kirkkohallitus on 24.3.2020 antanut väliaikaisen määräyksen hallinnon järjestämisestä. Sen nojalla (yhteisen) kirkkovaltuuston päätösvaltaa voidaan siirtää (yhteiselle) kirkkoneuvostolle, jos päätösvaltaista (yhteisen) kirkkovaltuuston kokousta ei saada koolle esim. siksi, että jäsenissä on riskiryhmiin kuuluvia tai heidän liikkumistaan on muutoin rajoitettu.

Päätösvaltaa voidaan siirtää vain, jos sille on painavat syyt ja asia edellyttää välitöntä päätöksentekoa. Ensisijaisesti tulee pohtia, mitkä asiat tarvitsevat välttämättä toimielimen koolle kutsumista ja onko mahdollista siirtää päätöksentekoa myöhempään ajankohtaan. (Yhteisen) kirkkoneuvoston on saatettava tekemänsä päätökset (yhteisen) kirkkovaltuuston päätettäväksi mahdollisimman pian, kun valtuusto pystyy jälleen kokoontumaan.

Jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän toimielintä ei saada koolle poikkeusoloissa, voidaan toimielimen kokous järjestää sähköisesti. Sähköisen kokouksen edellytyksenä on, että läsnä oleviksi todetut ovat keskenään yhdenvertaisessa näkö- ja ääniyhteydessä. Kokous voidaan toteuttaa Teams-, Skype- tai muun vastaavan työkalun avulla. Yleisöllä on oltava mahdollisuus seurata (yhteisen) kirkkovaltuuston julkista kokousta myös siltä osin kuin kokoukseen osallistutaan sähköisesti.

Lopuksi

Kristityn tehtävänä on pitää yllä toivon hyvettä. Kaikissa tilanteissa.

Rohkaiskoon meitä kaikkia Jumalan sana:

”Vaikka minä kulkisin pimeässä laaksossa, en pelkäisi mitään paha, sillä sinä olet minun kanssani.”
(Psalmi 23: 4)

”Eihän Jumala ole antanut meille pelkuruuden henkeä, vaan voiman, rakkauden ja terveen harkinnan hengen.” (2. Tim. 1: 7)